

Geçen ay moderatör olduğum bir panele katılan başarılı bir girişimci üniversite sınavında ilk 100'ü hedefleyip 900. olunca depresyona girip tercih yapmadığını söyledi. Bir diğeri de inşaat mühendisi olmak istediği halde, tercih formu boş kalmasın diye mimarlıkları da yazdığını, sonra tercihlerini puan sırasına sokup tesadüfen mimarlığı kazandığını anlattı. Bu iki örnek ülkenin ruh ve akıl durumunu pek güzel özetliyor. 1) Üniversite tercihini gözümüzde çok büyütüyoruz ve süreç ailede travmaya neden olabiliyor. 2) Adaylar isteklerine göre değil, puanlara göre sıralama yapıyorlar. Üniversite tercihi kararı bir insanın yaşamındaki en önemli kararlardan birisi değil, çünkü hem üniversiteyi değiştirmek mümkün (yatay geçiş, çift anadal, yandal gibi alternatifler var), hem de öğrencinin geleceğinin belirlenmesinde üniversite ve bölüm algılanandan ve tahmin edilenden çok daha ufak bir rol oynuyor. Puanla göre sıralama yapmak ise toplumun tercihlerini öğrencinin tercihlerinin önüne koymak anlamına geliyor ve çok yanlış.

Öğrencilerin üniversite tercihi kararına yardımcı olabilmek amacıyla bir rehber hazırlamıştım (<http://www.erhanerkut.com/2014/07/universite-secim-rehberi/>). Aşağıda bu rehberden birkaç noktaya kısaca değineceğim ve adaylara üniversitelere bu soruları sormalarını öneriyorum:

- İlgilendiğiniz bölümdeki öğrenci / tam zamanlı öğretim üyesi oranı?
- Tam zamanlı öğretim üyelerinin yüzde kaçını dünyanın ilk 500 üniversitesinden diplomalı?
- Öğretim üyelerinin azami haftalık ders yükü kaç saat?
- Mezunların yüzde kaçını maaşlı bir işte çalışıyor, yüzde kaçını kendi işini kurmuş, yüzde kaçını yurt dışındaki yüksek lisans programlarına devam ediyor?
- Kampüste öğrenci başına ne kadar alan düşmekte?
- Bir yıllık reklam bütçeleri ne kadar?
- Öğrenci başına (reklam dışı) harcamaları ne kadar?

Bu soruların cevapları üniversiteleri rahatça birbirinden ayırabilmenizi sağlayabilir ve yüksek dershaneleri gerçek üniversitelerden ayırt ederek bariz bir hata yapmanızı engelleyebilir.

Peki gerçek üniversiteler arasında nasıl tercih yapabilirsiniz? Hiç unutmamanız gereken nokta, öğrencinin formasyonunun oluşmasında kendisine düşen işin üniversiteye düşen işten daha fazla olduğudur. Öğrenci kendi inisiyatifini kullanarak kendi geleceğini tasarlayacaktır. Üniversitelerin bu sürece katkısı maalesef çok fazla değildir. Şu soruların sorulması önemlidir:

- **Esneklikler:** Programlar arası yatay geçiş, yandal, çift anadal ne kadar kolay ve ne sıklıkta görülüyor? Öğrencilerin programlarını bireyselleştirme olanakları ne kadar gelişmiş?
- **Uluslararası boyut:** Öğrencilerin yüzde kaçını yurt dışı programlarından (değişim, yaz okulu, çift diploma, 3+2 programları) yararlanıyor? Öğrenciler İngilizceyi ne kadar iyi öğreniyor? İkinci yabancı diller ne kadar yaygın?
- **Yetkinlik ve beceriler:** Öğrencilerin yetkinlik ve becerilerini geliştirmek için üniversitede ne gibi programlar var? Ders dışı faaliyetler ne kadar destekleniyor?
- **Girişimcilik:** Öğrencilerin girişimci olması ne ölçüde destekleniyor? Mezunların yüzde kaçını girişimci?
- **İş dünyasına yakınlık:** Öğrencilerin ne kadarına staj, uygulamalı proje, yarı zamanlı iş olanağı sağlanıyor?
- **Teknoloji:** Eğitimde teknoloji ne kadar etkin kullanılıyor? Hakim pedagoji hangisi? En az bir programlama dili bilerek mezun olan öğrenci oranı ne?

Farketmişsinizdir ki, üzerinde durduğum konular programların içeriği ile ilgili değil. Bunun nedeni bir yandan içeriklerin birbirine benzemeye başlamış olması, öte yandan da zaman içinde metalaşmış olması.

Yükseköğretimde öğrencilerin içerik bilgisi ile fark yaratabileceğini düşünmüyorum. 21. yüzyılda başarılı ve mutlu olabilmek için en önemli özelliğin hızla değişen dünyaya adapte olabilmek olduğunu, bunun için de beceri ve yetkinliklerin içerikten daha önemli olduğunu düşünüyorum.